

Salices, *Salzes* etc. en una desena de docs. des de 839 a 1313 (*LleuresC*, nota 5), i aquest, *salzet(o)* set vegades de 1052 a 1362, i *Sauleto* el 1316 (n. 6).

Pel que fa a *saule* és la forma usual avui a tot l'antic bisbat de Girona, zona vigatana i Vallespir, i ja es troba des d'antic: l'*InuLC* documenta *torrentem dels saules* a Prats de Molló el 1329, la *font del Saule* a Serrallonga el 1556, *monalles* [MOLI] de *Saule* el 1385, i *pasturam in loco vocato de Sauleda* (que creu situat prop de La Clusa) en l'any 1309. És la forma il·lustrada per Verdaguer: «Mes Atlas mor, e indòmits los fills que duguí al ventre / --- / volgueren fer-me oferta de llur damnat amor / --- / cayent-me al cop les ales del cor, ni sols paraula / los torní, y abocant-se'm les llàgrimes als ulls, / del clot d'aquell que anyoro vinguí a regar-ne 'l *saula*, / y aquí fineix ma vida ---», *Atl* VI, 28c (així ja el 1867, i quasi igual fins a l'ed. de 1878). També un *saule* en una poesia juvenil (O. C. Pop. XXIX, 190.5). I és la forma que usà en tots els seus escrits juvenils (*Inèd* Casac, volums I i II) en els quals apareix sovint; p. ex.: «--- caderneretes --- jo he vist la vella en la grella més alta d'aquere *saula*» (I, 200). En obres més tardanes es decidí per *sälze(r)*

Avui m'és conegut *säylä*, i en general com a masculí (contra el que diu *AlcM*), no sols a St. Hilari Sacalm (*ALCat*) sinó a Balenyà, Malla, Freixenet de Camprodon (1935), i fins a la Vall de Ribes (*säyläs*, a Pardiniés, *infra*), i a Torroella de Montgrí (*infra*); en tot cas també en el Vallespir (*äl säylä* on neixen les agües que duren al poble de Montferrer, 1959, cf. *aulina* allà també, però en els Aspres, ja *Font del Salze*, a Bellpuig), i a AMALcover li assenyalaren *saule* fins a Pineda (*BDLC* x, 27). S'ha tornat femení (tal com *älber* → *alba*) en el Gironès i Empordà: «aquella *säylä*» a Marzà, «no s'hi veu més que alguna *säylä* Rumors (1958); *lās säyläs* nom d'un sot a Cervià, *Gorga de la säylä* a Madremanya (1964), *Camp de las Saulas* a Serra de Daró, segons un capbreu de princ. S. XIX.

En ross. la forma comuna reapareix, no sols en els Aspres sinó *sälzä* a Estagell i *säyzä* en el llgd. limítrof de Vingrau (1960). Més a ponent hi ha una forma assimilada *sädzä*, que crec també usual cap al Conflent, i en tot cas la tinc anotada de l'Alta i Baixa Cerdanya: Eina, Er (1959), El Vilar d'Urtx, Graus, Beders i Nèfol (1935), si bé *sälzä* a Vallcebollera (1959). A Andorra crec que n'era un l'arbre que m'anomenaren *säyzä* a Soldeu (1952), que feia com una espècie de llegum a la fulla. Altrament, en català occidental, la forma que regna popularment és la forma de la llengua comuna, començant ja per Solsona (*Font del Salze* a Rinèr, 1964); *sälzä* en el baix Segre (Sarroca, 1935), i a tots els pobles de Cardós i Vall Ferrera (si bé a Estaon m'ho donaren com una espècie de vimera i abans m'havien dit que és l'arbre que a pobles veïns anomenen *ploräyre* o sigui el desmai, 1932-34).

Segueix pel P. Val. *Font del sälse* (sic) a Bel; i a la vall de la Salzadella, vora el riu, del poble avall, en vaig veure molts i preguntant el nom els anomenaren *sälzes*, perfecta comprovació de l'etimologia *Salzedä* +

-*ella* del nom del poble (del qual no parlarem), 1961; més al Sud només en sé algun topònim: a Puçol hi ha un rec que uns pocs en diuen *roll del sälser*, i els altres *řol sälser* (1962). A l'Alt Aragó hi ha formes diferents de la cast. *sauce*: a Torla vacil·laren entre *sälbe* i, més clarament, *sälbe*, a Orós de Tena em diuen a «un soto que hay artos blancos y negros y *salóeras*» (1965-6), *šaužera* arbust vora el riu a Bergua.² El mot no fou recollit per lèxics fins a alguna ed. tardana d'OPou, car l'ometé fins Busa-N. que tanmateix trobava *sauze* en el seu model Nebrixa.

DERIV.: *Salzerar*, Verdaguer en una poesia juvenil (O. C. Pop. XXIX, 189.16). *Salzedä* [dicc JMarc] ross. (*Les Salzedes*, vora la Tet, a St. Feliu d'Amunt, 1960); però aviat predominà la forma analògica *salzereda* (no *zareda* com havia pensat Moll, *AORBB* III, 61), ajudant-hi el model d'*albereda*; «l'arbrada al llarg del jaç d'un riu o riera, feta expressament o espontània, encara que no tot siguin salzes i fins no havent-n'hi», *CostManc.* (II, 104, § 408); «a més de lo delictós del terreno, per la còpia de arboledas, sense las *salsaredas*, verduras y terras de conreu, lo embelleixen algunas masias ---», B. de Maldà (*Excurs*, 104); Ruyra, *AlcM. Salzeram* [FBartrina, 1872, *DAG*].

+*Salzessa* («*salsesa*: mena d'arbre» a Sopeira, *Primer Congr. Internacional de la Llengua Cat*, 428), no és pròpiament un derivat de *salze* sinó segurament un ll. ARBOR *SALICĒA 'arbre semblant al salze', que també va donar Carcí *sälces* pl. «oseraies, saulaies» (*Lescale*), a la baixa Vall d'Aran vaig recollir *saudissa* com a nom d'un arbre de branques semblants a les de la salenca (Cor., *Voc. Ar.*, 104), on hi ha també encreuament de SALICĒA amb SALICE (puix que z es torna d en aranès);³ d'altra banda el masculí *SALICĒUS va donar l'oc. ant. *saletz* 'salze' (dos cops en rima, en els *Auzels Cassadors* de Daudè de Prades, AntThomas, *Essais*, 76; PSW VII, 431), roerg. *salés* «saule à feuilles cendrées» (*TdF*); amb el qual crec que és idèntic el perig. *salé*, alt-llem. *sälé* «saule» (Guillaumie, Béronie-V.), com sigui que la -s s'emmuideix en parlars oc. del NO. No sé que *saliceus* estigui documentat antigament, car el que es troba com a adjectiu del *salix* és *salignus* (Cató) o *saligneus* (Columella, Vitruvi), dels quals potser ve el NL *Salenys*, veïnat i riera a Sta. Cristina d'Aro prop de StFGuixols, potser un cogn. *Saleny* (*AlcM*) i *Saleignes*, mun. prop d'Aunay a la Charente-Inférieure.

En llatí es formà de SALIX el collectiu SALICTUM 'salzereda', documentat des dels orígens literaris: Enni, Cató i Virgili (i amb derivat *salictarius* «celui qui a soin des saussais», Cató). Es podria creure que d'aquí vingui el mot *salit*, que apareix repetidament en docs. antics de la SdUrg. per a paratges vora el Segre: «--- lo *salit* del prat de Segre, e no deu ésser vedat a nenguna persona de la ciutat a pastoriu ni a buscallar», «tot stadant de la ciutat ha ampriu en lo *salit* de Alàs --- e de Segre ---» (més context a III, 673b25; poble que és uns 10 km. riu amunt de la Seu), en dos docs. de 1470 (*BABL* XI, 276, 283): que aquí no es tracta d'un nom d'arbre sinó d'un paratge extens ja ho ense-